

Valtakunnanvoudinvirastolle

Viite: Lausuntopyyntö valmisteilla olevasta ulosoton organisaatiosta 28.12.2016 (Dnro 241/030/13)

LAUSUNTO

Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys (SUY) lausuu seuraavaa:

Yleistä

Lausuntopyynnössä pyydetään ottaman kantaa valtakunnanvoudinviraston esityksiin valmisteilla olevaksi ulosoton organisaatioksi. Lausuntopyynnössä esitellään perintämenettelyn uudelleen organisointia ja toimiston organisaatiovaihtoehtoja.

Ulosoton rakenneuudistuksella tavoitellaan taloudellisuuden ja tuottavuuden parantamista, mikä on yleisesti hyväksytty tavoite. Keinoista, millä säästöjä ollaan hakemassa vallitsee eriäviä näkemyksiä. Henkilöstöjärjestöt ovat esittäneet vaihtoehtoisen suunnitelman, mikä on valtakunnanvoudinviraston taholta torjuttu, mutta tulisi mielestämme ottaa aidosti mukaan käsittelyyn.

Valtakunnanvoudinviraston lausuntopyynnöstä puuttuvat konkreettiset laskelmat, riittävät perustelut ja vaikutusten arvioinnit, joten tässä vaiheessa on vaikea ottaa perusteellisesti kantaa esitettyihin asioihin. Esityksestä ei ilmene, mikä vaikutus ehdotetuilla muutoksilla tulisi toteutuessaan olemaan verrattuna nykytilanteeseen tai tilanteeseen, jossa toteutettaisiin jokin toinen vaihtoehtoinen muutos. Yhdistyksen näkemys on, että tässä vaiheessa tulisi olla jo ainakin suuntaa-antavia euromääräisiä ja laadullisia arvioita muutoksen vaikutuksista.

1) Valmisteilla oleva perintämenettely

Valmisteilla oleva perintämenettely rakentuu perinnän uudelleen organisoinnin varaan siten, että nykyinen perintämenettely jaetaan peruserintään ja laajaan perintään. SUY ei kannata perintämenettelyn jakamista esitetystä muodosta peruserintään ja laajaan perintään. Ensimmäisellä lausuntokierroksella selvä enemmistö virastoista suhtautui kriittisesti perinnän jakamiseen. Myös henkilöstöjärjestöt vastustavat perinnän jakamista. Uudistuksen onnistuminen edellyttää, että se perustuu todelliseen muutostarpeeseen ja että henkilöstö sitoutuu esitettyyn muutokseen, mitä tällä hetkellä ei ole näkyvissä.

Aikaisemmin esitettyjen lausuntojen ja pilotointien perusteella täytäntöönpano on tarkoituksenmukaista säilyttää jakamattomana sillä keinotekoinen jako aiheuttaisi tehottomuutta ja heikentäisi perimistulosta sekä asianosaisten oikeusturvaa. Jakamisella tavoitellut hyödyt jäisivät näin ollen saavuttamatta. Sikäli, kun katsotaan, että jakaminen on mahdollista, saadut tiedot pilotoinneista osoittavat, että jakamisesta ei ole hyötyä, päinvastoin siihen sisältyy merkittäviä riskejä.

2) Valtakunnanvoudin kanslia

SUY näkee siirtymisen yhden viraston malliin kannatettavana organisaatiomuutoksena. Esityksessä ei ole muutosta juurikaan perusteltu, joten on vaikea ottaa kantaa muuten kuin yleisellä tasolla pohjautuen kokemuksiin muiden hallinnonalojen organisaatiouudistuksista.

Uudessa organisaatiossa valtakunnanvoudinvirasto sulautuisi uuteen täytäntöönpanovirastoon ja valtakunnanvoudin kanslia hoitaisi nykyisin valtakunnanvoudinvirastolle kuuluvat keskushallinnon tehtävät. SUY pitää muutosta kannatettavana, koska emme näe tarkoituksenmukaisena, että valtakunnanvoudinvirasto jäisi erilleen pieneksi erillisvirastoksi.

Valtakunnanvoudinkanslian tehtävät vastaavat hyvin pitkälle nykyisiä tehtäviä, eikä sen suhteen ole huomautettavaa. Sama on kansliaan kaavailtujen yksiköiden osalta. Uuden apulaisvaltakunnanvoudin tehtävän osalta kaivataan enemmän perusteluja sen tarpeellisuudesta.

3) Laaja perintä, yrityasperintä ja alueiden tehtävät

Niin kuin lausunnon alussa todettiin, SUY katsoo, että perintämenettelyä ei ole tarkoituksenmukaista jakaa. Jos perintämenettelyn jakaminen kaikesta huolimatta toteutetaan, yhdistys on sitä mieltä, että laajaa perintää ja perusperintää tulee olla kaikilla alueilla ja niiden tulee olla läheisessä yhteistyössä keskenään, mielellään samoissa tiimeissä hoidettuna. Molemmissa perintämuodoissa on tarve asiakkaan kohtaamiselle kasvokkain.

Ulosottolaitoksen aluejakoon ei ole huomauttamista. Maa tulee jakaa toiminnallisesti ja hallinnollisesti tarkoituksenmukaisiin alueisiin. Esitetyt viisi aluetta on sopiva määrä. Alueiden sisällä toimipaikat ja tehtävien hoito on järjestettävä niin, että asiointi- ja toimitusmatkat pysyvät kohtuullisina. Kielikysymys on syytä myös huomioida alueilla ja toimintojen sijoittamisessa.

On luontevaa, että aluetta johtaa johtava kihlakunnanvoudi. Johtavan kihlakunnanvoudin asema jää aluejohtajana heikoksi ja johtosuhteet epäselviksi, jos alueella on merkittävässä määrin henkilöstöä, jotka eivät ole aluejohtajan alaisuudessa.

Yrityasperintä kuuluu osaksi laajaa perintää ja on kannatettavaa, että mahdollisuus erikoistumiseen on olemassa. Yrityasperinnän eriyttämisen hyödyt on vielä selvittämättä ja yhdistys kaipaisi lisää tietoa erikoistumisen perusteista ja tarkoituksenmukaisuudesta. Yrityasperintää pilotoidaan parhaillaan ja olisi hyvä saada tietoa erikoistumisen vaikutuksista.

4) Perusperintä ja erikoisperintä

Perusperintä tulisi säilyttää alueellisena toimintona yhdessä laajanperinnän kanssa. Perusperintää ei tule eriyttää, eikä keskittää. Perusperintä käsittää merkittävän osan ulosoton toiminnasta ja on tärkeää, että tämä osa on lähellä velallisia ja hakijoita.

Jos peruserintä vastoin näkemyksiämme eriytetään, pidämme tärkeänä, että peruserintä säilyy alueilla nykyisissä toimipaikoissa. Peruserintään kaavailtujen tiimien perustamisesta on kokemuksia, että tiimit toimivat hyvin ainoastaan silloin, kun ne syntyvät vapaaehtoisuuden pohjalta. Tiimityön osalta on myös huolehdittava vastuukysymyksistä, kun päätöksiä tehdään toisen ulosottomiehen vastuualueella.

Peruserinnän tiimivastaavan osalta ei ole huomautettavaa. Tiimivastaavan tehtävä voi tuoda joillekin virkamiehille kaivattua urakiertoa ja vaihtelua.

Erikoisperintä on toiminut nykyisessä muodossa varsin hyvin ja tuloksellisesti. Yhdistys katsoo, että erikoisperintä tulee jatkossakin järjestää niin, että se toimii kaikilla alueilla. Erikoisperinnän johtaminen voidaan mielestämme nykyisten kokemusten perustella harkita muutettavaksi valtakunnallisesti johdetuksi. Valtakunnallisuus saattaisi erikoisperinnän kohdalla, tehostaa pienen toiminnon resurssien käyttöä ja edistää käytäntöjen yhtenäisyyttä.

5) Toimistohenkilöstön organisoinnista

Toimistohenkilöstön organisoinnin osalta yhdistys katsoo, että se tulisi järjestää sen mukaan, miten eri toiminnot liittyvät varsinaiseen täytäntöönpanoon. Ne toiminnot, jotka liittyvät läheisesti täytäntöönpanoon, tulisi järjestää alueilla ja olla alueiden johdon alaisuudessa. Tällaisia toimintoja ovat asiakaspalvelu, perinnän tuki ja realisointien valmistelu. Muut tukitoiminnot kuten kirjaaminen, rahaliikenteen ja kirjanpidon hoitaminen sekä todistusten antaminen ovat helpommin keskitettäviä toimintoja. Hallinnon tehtäviä jouduttaneen järjestämään sekä alueilla, että keskitetysti.

Organisaatiokaavioissa esitetyt toimistohenkilöstön htv-arviot ovat hyvin epämääräisiä ja poikkeavat merkittävästi nykyisistä htv-määristä. Hyvään valmisteluun kuuluu perustella poikkeamat, mitä nyt ei ole tehty. Esityksestä ei myöskään käy ilmi, miten mahdollisessa uudessa organisaatiossa selvittäisiin huomattavasti pienemmällä toimiston htv-määrällä.

Toimistohenkilöstön organisoinnissa on huomioitava tehtävien luonne. Liiallinen keskittäminen ja erikoistuminen kaventaa yksittäisen virkamiesten osaamista ja tekee työstä helposti yksipuolista suorittamista. Vaihtelevat ja monipuoliset tehtävät edistävät työssä jakamista ja sen myötä tuloksellisuutta.

Esitettyjen organisaatiovaihtojen osalta kaipaisimme enemmän tietoa siitä, mitä näihin malleihin siirtyminen merkitsee organisaation jäsenten nykyisen toiminnan näkökulmasta.

6) Lopuksi

Lausuntopyynnössä esitetään lukumääriä virkamiesten osalta eri alueilla ja eri tehtävissä. Jako- ja laskentaperusteet eivät käy lausuntopyynnöstä ilmi, joten on vaikea ottaa kantaa virkamiesten sijoittumiseen ja resurssien riittävyyteen eri alueilla. Valtakunnanvoudin viraston on paremmin tuotava esiin se, että jokaisella alueella on oikea määrä henkilöresursseja suhteessa työmäärään.

Kihlakunnanvoutien määrää kaavaillaan lisättävän merkittävästi, eikä esityksessä perustella tätä millään tavalla. Myöskään toimistohenkilöstön määrän merkittävää vähentämistä ei perustella. Tämä on selvä puute esityksessä.

Kaiken kaikkiaan esityksestä saa sen kuvan, että esimiesten ja hallinnollisen henkilöstön määrä ehdotetun muutoksen myötä lisääntyy. Mihin tämä tarve perustuu, ei ilmene esityksestä ja siihen haluaisimme jatkossa myös selvityksen.

Esityksessä mainittujen virkanimikkeiden osalta haluamme lausua. Että yhdistys kannattaa nykyisen kihlakunnanulosottomies -virkanimikkeen säilyttämistä.

Palvelut tulee järjestää alueilla tarkoituksenmukaisesti huomioiden henkilökohtaisen asiakaspalvelun saatavuus sekä asiointi- ja toimitusmatkat. Rakennuudistuksen jälkeenkin kansalaisilla on tarvetta asioida ulosottomiehen luona ja ulosottomiehen on edelleen tarve matkustaa toimituskäynneille. SUY:n mielestä nykyinen toimipaikkaverkko ja sen mukainen aluejako on syytä säilyttää uudistuksen jälkeen ulosoton asiakaspalvelun ja asianmukaisen toimintakyvyn turvaamiseksi koko maassa.

Oikeusministeriö, eduskunta ja henkilöstöjärjestöt ovat viimeksi kuluneen vuoden aikana kiinnittäneet huomiota ulosoton rakennuudistushankkeen riskeihin. Esitetyt tarpeettoman isot muutokset uhkaavat heikentää ulosoton tuloksellisuutta, palvelukykyä ja asianosaisten oikeusturvaa. Rakennuudistuksella tavoiteltuja säästöjä ei mitään ilmeisimmin tulla saavuttamaan. Säästöjen edellytyksenä oleva palkkojen alentaminen lainmuutoksella ei ole realistista.

Ministeri on edellyttänyt, että rakennuudistushankkeen valmistelun yhteydessä selvitetään mahdollisen muutoksen vaikutukset perintään ja henkilöstön asemaan. Tähän mennessä lausuntopyyntöissä ei ole kerrottu vaikutuksista, eikä sitä, onko niitä edes selvitetty. Odotamme, että nämä selvitykset tehdään huolella ja sisällytetään jatkovalmisteluun. Valtakunnanvoudinviraston esityksiin on mahdoton ottaa kantaa, jos ei ole riittävästi tietoa mahdollisen muutoksen hyödyistä ja haitoista.

Eduskunnan lakivaliokunta linjasi kesällä 2016, että rakennuudistushanketta on valmisteltava hyvässä yhteistyössä henkilöstön kanssa. Hankkeen aikana on ollut nähtävissä, että valtakunnanvoudinvirasto haluaa valita, kenen kanssa se tekee yhteistyötä pyrkien ohittamaan henkilöstöjärjestöt. Mielestämme yhteistyössä on parantamisen varaa.

Lausuntoa ulosoton organisaatiosta on pyydetty myös virastoilta. Yhdistyksen saaman tiedon mukaan on virastoja, missä henkilöstö ei pääse osallistumaan viraston lausunnon laadintaan siten kuin asianmukainen yhteistoiminta edellyttää. Toivomme valtakunnanvoudinviraston kiinnittävän huomiota siihen, että virastojen lausunnoista ilmenee myös henkilöstön näkemykset.

Helsingissä 23.01.2017

Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys